

УДК 378.011.3-057:78 В.ЛАБУНЕЦЬ(477.43)

І.Г.Маринін

Науково-дослідницькі та творчо-мистецькі орієнтири професійно-педагогічної діяльності професора Лабунця Віктора Миколайовича

У статті досліджується життєвий, науково-педагогічний та творчий шляхи музиканта-інструменталіста, науковця, педагога Віктора Миколайовича Лабунця – професора Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Ключові слова: В.М.Лабунець, інструменталіст-балалаєчник, концертно-творча діяльність, педагогічна діяльність, науково-педагогічна робота.

Лабунець Віктор Миколайович, професор, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри теорії, історії музики і гри на музичних інструментах, керівник науково-дослідної лабораторії “Історія, теорія і практика музичної інструментальної освіти” народився 29 вересня 1955 року у волинському селі Іваниничі Дубнівського району Рівненської області у сім’ї колгоспників.

У 1962 році пішов навчатися у перший клас Тростянецької восьмирічної школи, яка знаходилася за 3 км від дому. Музична обдарованість сільського хлопчика проявилася вже в ранньому дитинстві. З 7 років Віктор почав самотужки опановувати гру на баяні, підбираючи на слух мелодії пісень, які чув від односельчан та весільних музикантів. Надалі навчання на музичному інструменті продовжив у класі баяна Дубенської дитячої музичної школи (клас викладача Г.О.Різуна). Навчаючись у старших класах музичної школи разом зі своїми однокласниками організував вокально-інструментальний ансамбль, у якому грав на бас-гітарі. Захоплення сучасною естрадною музикою виявилось настільки сильним, що хлопці змайстрували електрогітари власноруч. Репетиційну роботу проводили вечорами, після занять у школі, з величезним бажанням та ентузіазмом. Таким чином, у молодого юнака сформувався професійний вибір – стати музикантом.

У 1971 році успішно склав вступні іспити у Дубенське культурно-освітнє училище і вступив на відділення народних інструментів по класу баяна. Опанування грою на цьому інструменті (клас викладача В.І.Корінця) відбувалося паралельно з вивченням народних інструментів. Тут він вперше почув балалайку і з величезним бажанням почав її практичне опанування у класі талановитого педагога-народника Філарета Парфеновича Кухарчука. Успіхи Віктора були достатньо показовими і перевершили всі очікування вчителя. Після завершення навчання в училищі в 1974 р. його направили на роботу вчителем по класу народних інструментів в Дубенську вечірню музичну школу.

1979 року Віктор Лабунець вступив до Рівненського державного інституту культури, на відділення народних інструментів за спеціальністю: “Культурно-освітня робота, керівник самодіяльного оркестру народних інструментів”.

Навчався в класі балалайки композитора, кандидата мистецтвознавства, професора М.Лисенка-Дністровського. У студентському середовищі він завжди був лідером, відзначався величезною працелюбністю. Саме у постійній праці знаходив велике енергетичне підживлення для реалізації своїх непростих навчальних завдань та майбутніх професійних й творчо-виконавських перспектив. Становлення талановитого інструменталіста-балаласчника відбувалося у творчому процесі, а також завдяки повсякденній наполегливій праці, яка передбачала засвоєння нових творів відомих композиторів зі складними віртуозно-технічними та художніми вимогами. Заняття за інструментом були систематичними і тривалими – по 6–8 годин кожного дня. Засвоюючи нові технічно-виконавські прийоми гри на балалайці, поєднуючи їх з художньою виразністю й досягнувши високого професійного рівня виконання, Віктор успішно переходить на сольне виконавство. Його концертний репертуар відповідав найвищим навчальним вимогам програм консерваторій і професійних виконавців-солістів: “Концерт для балалайки з оркестром f-moll” Є.Сіроткіна, “Концерт для балалайки з симфонічним оркестром” С.Василенка, “Концертні варіації” М.Будашкіна, “Туцьольська рапсодія” М.Лисенка-Дністровського, “Слов’янський танець №2” А.Дворжака, “Болеро” М.Шульмана, “Фантазія на російську і українську теми” М.Вигодського тощо. Вже тоді він вирізнявся яскравою, вишуканою, особливою манерою і високою художньою культурою виконавства на балалайці.

Навчання в інституті В.Лабунець успішно поєднував з концертно-творчою та педагогічною діяльністю. Упродовж кількох років він успішно працював солістом-інструменталістом у Рівненській державній філармонії в ансамблі народних інструментів “Джерела” та в ансамблі пісні і танцю “Текстильник”. Одночасно займався педагогічною роботою – викладав гітару та народні інструменти у Рівненській дитячій музичній школі №1. Глибокі знання основ дитячої психології та специфіки методики роботи з дітьми поєднувалися з професійною здатністю природного вміння чітко, яскраво і просто донести педагогічні вимоги до учня.

Після закінчення інституту у 1983 році В.Лабунця, як молодого спеціаліста направляють на роботу до Кам’янець-Подільського культурно-освітнього училища Хмельницької області викладачем по класу народних інструментів та оркестрового диригування. Його педагогічна робота у середньо-професійному навчальному закладі активно поєднувалася з творчо-виконавською діяльністю. Своїми знаннями, набутим досвідом віртуозного інструменталіста-балаласчника, уважним ставленням до студентів і старших колег по роботі він здобув незаперечний авторитет і завоював загальну симпатію і повагу. Виконуючи концертні твори для балалайки з оркестром народних інструментів культурно-освітнього училища (художній керівник і диригент – О.Грек), він домагався абсолютного дотримання авторських вимог, точної, виразної, емоційної інтерпретації твору. Такі сольні виступи Віктора Лабунця з оркестром стали традиційним явищем. Репертуар його концертних програм був різно-

манітним: звучали твори вітчизняних і зарубіжних композиторів: “Не корите мене, не сварите” в обробці М.Корецького, “Уральська танцювальна” в опрацюванні Б.Троянівського, романс “Я зустрів вас” В.Андрєєва тощо. Його творча репетиційна робота разом з оркестровим колективом і самі концертні виступи завжди були сконцентрованими, задалегідь добре відпрацьованими, продуманими. Природне уміння “триматися” на сцені, психологічний спокій та професійна гра інструменталіста-балалаєчника В.Лабунця на концертних виступах завжди приваблювала поціновувачів народно-інструментального мистецтва в училищі, місті й області. Така концертно-виконавська практика молодого викладача Віктора Лабунця була систематичною і несла в собі великий виховний і просвітницький потенціал. Набуваючи особистісний художньо-виконавський досвід та проявляючи творчий максималізм у ролі концертуючого соліста-інструменталіста, Віктор Миколайович одночасно став взірцем для майбутніх фахівців-народників у цій творчій справі. Його високохудожнє виконавське мистецтво, без сумніву, зіграло важливу роль у вихованні студентської молоді і слухачів. Особистим прикладом виконавця він енергетично досить потужно впливає на студентів, доводячи тезу про те, що навчання у мистецькому навчальному закладі поза творчою діяльністю втрачає сенс, залучає їх до самостійної роботи у класі з основного музичного інструмента. Своєю особливою позитивною енергетикою Віктор Миколайович навколо себе збирає багато однодумців-музикантів, з якими було йому легко працювати й ділитися власними творчими планами. Активна педагогічна і виконавська робота В.Лабунця в культурно-освітньому училищі продовжувалася до його переходу на роботу в Кам’янець-Подільський державний педагогічний інститут.

З вересня 1988 року Віктор Миколайович працює викладачем кафедри музики Кам’янець-Подільського державного педагогічного інституту. На кафедрі музики Віктор Миколайович викладає основний музичний інструмент (гітара, домра), вивчення додаткового інструменту. Але з часом наукова діяльність для нього стає другим покликанням. Йй він віддає багато часу і енергії. Коло науково-професійних зацікавлень Віктора Миколайовича було широким та різноманітним. З’являються його перші публікації з проблем колективного музикування на народних інструментах та виховання студента-інструменталіста у вищому навчальному закладі. Одночасно з науковою діяльністю він активно продовжує концертно-виконавську діяльність з народним оркестром народних інструментів педагогічного інституту під керівництвом Івана Мариніна. У супроводі оркестру В.Лабунець виконує на балалайці варіації на тему відомого російського романсу “Вот мчится тройка почтовая” композитора М.Будашкіна.

Надалі Віктор Лабунець стає ініціатором створення дуету із заслуженим працівником культури України, композитором Поділля Олексієм Бецом (баян). Відомий твір “Російські наспіви” в опрацюванні українського композитора Миколи Різоля завжди звучав з особливим піднесенням і бадьорістю. Ліричний

вступ, віртуозні варіації, технічні пасажі, контрастні темпові і динамічні відхилення викликали у слухачів прекрасні емоції і захоплення. У відгуках про дует і концертно-виконавську манеру виконання професійних народників-інструменталістів відзначали їх самодостатню, високу сценічно-виконавську культуру, технічну легкість, художню довершеність гри та професійне ставлення до інтерпретації виконуваних творів.

Надалі питання підвищення свого науково-кваліфікаційного рівня, який відповідав би сучасним вимогам вищої школи, стає для нього головним пріоритетом. Віктор Лабунець, успішно склавши вступні іспити в аспірантуру при Українському національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова, у 1990 році стає аспірантом кафедри педагогіки (науковий керівник – професор, кандидат педагогічних наук Володимир Петрович Лапченко). Уміння об’єктивно осмислити всі грані науково-дослідницької роботи, здатність до точного аналізу опрацьованого матеріалу, уміння реалізувати свій науковий потенціал, забезпечили йому у 1993 році успішний захист кандидатської дисертації “Забезпечення творчої активності молодших школярів у процесі колективного народно-інструментального музикування”.

Після завершення навчання в аспірантурі Віктор Лабунець повертається на роботу у стіни Кам’янець-Подільського державного педагогічного інституту. На кафедрі музики він читає курс лекцій з “Історії музики”, основний музичний інструмент, додатковий музичний інструмент, методику роботи з дитячим народно-інструментальним колективом.

Педагогічну роботу Віктор Миколайович поєднує з творчо-виконавською. Він створює студентський ансамбль народних інструментів “Джерела” та ансамбль гітаристів. Інструментальний склад ансамблю народних інструментів був таким: домра-прима I, домра-прима II, домра-альт, домра-тенор, баян, гітара, флейта, ксилофон і домровий контрабас. З студентським творчим колективом ансамблю виступали солісти-вокалісти: лауреати міжнародного та всеукраїнського пісенних конкурсів та фестивалів Наталія Овчарук та сестри Марина й Ірина Стасюки.

До програмного репертуару творчого колективу увійшли твори вітчизняних та зарубіжних композиторів: “Гопак” із балету “Гаяне” А. Хачатуряна, “Весела кадрил” О. Осадчого, “Народний танець” М. Дремлюги, “Сільські музики” І. Якушенка, “Щедрик” М. Леонтовича. Багато творів, які виконував ансамбль, були оркестровані Віктором Лабунцем: “До пісні” (муз. А. Поповича, сл. В. Матвієнка), “Нашо мені чорні брови” (муз. Д. Бонковського, сл. Т. Шевченка), “Не забудь” (муз. Б. Янівського, сл. Б. Стельмаха), “П’ять лебідок” (муз. Р. Суров’яка, сл. В. Філіпчука), “Славен край наш – Україна” (муз. Б. Ліпмана, сл. В. Матвієнка), “Ти мені позвони” (муз. Р. Суров’яка, сл. В. Грубляк), “Як я лоблю тебе” (муз. І. Поклада, сл. Д. Луценка), “Білі яблуні” (муз. О. Беца, сл. М. Томенка) тощо. У той же час репертуар колективу постійно поповнюється новими творами класичної, народної та оригінальної музики в опрацюванні В. Лабунця.

Одночасно він керує студентським ансамблем гітаристів у складі 6 осіб. У репертуарі гітарного секстету звучать твори: “Сальвадор” й “Аргентинський вальс” композитора А.Чазаррети, “Бразильський танець” Х.Пернамбуни, “Гранادا” А.Лари, “Прощай Ноніно” А.П’яццолли, “Слов’янський танець №2” А.Дворжака.

Виступи колективів відбуваються також у формі звітних концертів. Він прагне не тільки грати на сцені та передавати свій виконавський досвід студентам, але й вирішувати й реалізовувати надскладні художньо-мистецькі завдання з творчим колективом.

З великим успіхом ансамблі народних інструментів і гітаристів репрезентують народно-інструментальне мистецтво на сцені міста й області. Колективи та його керівник завойовують симпатії у мистецьких колах. Вони стають активними осередками у культурному житті педагогічного університету, міста, області. На всеукраїнському фестивалі аматорських колективів профспілок (м. Хмельницький, 1999 р.) ансамбль народних інструментів “Джерела” виборює Диплом I ступеня. Таким чином, студентський ансамбль перетворився на провідний творчий колектив, який вирізнявся оригінальним репертуаром, високопрофесійним виконавством і популярністю. Виконавський внесок студентських творчих колективів був істотною підмогою для концертного життя університету і міста.

У лютому 2004 року Віктор Миколайович очолює новостворену кафедру теорії, історії музики і гри на музичних інструментах. Пріоритетними напрямками у роботі кафедри доцент В.Лабунець вважає формування високого професійного та загальнокультурного рівнів майбутніх вчителів музики; розширення варіативності змісту освіти, методів освіти, засобів навчання; ефективного засвоєння інноваційних підходів у сфері освіти; систематичну участь професорсько-викладацького складу та студентів у міжнародних, всеукраїнських та університетських наукових конференціях, мистецько-творчих конкурсах тощо. Будучи генератором продуктивних ідей у роботі кафедри, Віктор Миколайович навколо себе згуртовує однодумців і чітко визначає пріоритетні напрямки роботи, щиро підтримуючи ініціативність кожного з них.

Результативність та ефективність у роботі кафедри стали помітними за досить короткий термін перебування його на цій посаді. Зросло число наукових видань, публікацій статей у наукових журналах, збірниках, участь в роботі наукових конференцій професорсько-викладацького складу і мистецьких студентських конкурсах. За 2006–2011 роки викладачами кафедри було видано 17 навчально-методичних посібників, 8 репертуарно-методичних збірників, 2 монографії.

Віктор Миколайович особисто здійснив більше 60 наукових публікацій, серед яких навчально-методичні посібники з грифом МОН “Шестиструнна гітара в ансамблі”, “Ансамблі українських народних інструментів”, “Формування професійної майстерності студентів у процесі початкового навчання гри на чотириструнній кобзі”, “Гами та етюди як необхідний компонент удосконалення технічної майстерності баяніста” тощо.

Очолована В. Лабунцем кафедра бере активну участь у процесі реформування освіти в Україні на засадах Болонської декларації та орієнтується на новітні напрямки наукових досліджень і опанування інтерактивних методів у підготовці майбутніх фахівців. Він активно стимулює і підтримує успішне функціонування на кафедрі музично-творчої лабораторії, музичної студії, творчих колективів: оркестру народних інструментів – керівник І.Маринін; народно-інструментального ансамблю “Джерела” – керівник В.Лабунець; ансамблю джазових інструментів “Магія джазу” – керівник Ж.Карташова, результатом роботи яких є успішні здобутки викладачів і студентів у різноманітних всеукраїнських і міжнародних мистецьких конкурсах і фестивалях.

Психологічний мікроклімат у колективі, створений керівником названого навчального підрозділу В.Лабунцем, всебічно сприяє реалізації педагогічної, наукової та творчої діяльності викладачів, що й засвідчують високі рейтингові показники кафедри.

З березня 2008 року професор В.Лабунець очолює науково-дослідну лабораторію “Історія, теорія і практика музичної інструментально-виконавської освіти”. Діяльність лабораторії Віктор Миколайович спрямовує на дослідження проблеми шкільного колективного народно-інструментального музикування, академічного інструментального виконавства (фортепіано, баян, акордеон, гітара, бандура тощо), традиційного та академічного ансамблево-оркестрового мистецтва Південно-Західного Поділля. Грунтуючись на здобутках вітчизняних та зарубіжних дослідників у питаннях вивчення етно-музичних та культурологічних процесів у зазначеному регіоні Поділля, члени науково-дослідної лабораторії працюють над дослідженнями проблеми:

- інструментальної підготовки у класі з основного музичного інструмента;
- використання народних інструментів у практиці загальноосвітньої школи;
- становлення та розвитку традиційних та академічних форм музикування;
- вивчення діяльності сучасних діячів народно-інструментального виконавства подільського краю та їх концертно-виконавську практику;
- репертуарних особливостей творчих інструментальних колективів Південно-Західного Поділля;
- формування мелодико-інтонаційних, гармонічних та ритмічних особливостей традиційного музичного мистецтва подільського краю.

В організації науково-дослідної роботи Віктор Миколайович налагоджує співпрацю з Національним педагогічним університетом імені М.Драгоманова, Рівненським державним гуманітарним університетом, Волинським національним університетом імені Лесі Українки, Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією, районними, міськими та обласними управліннями освіти і науки, викладачами-методистами мистецьких закладів Хмельницької області.

Професор В.Лабунець успішно керує написанням дисертаційних та магістерських робіт, забезпечує на напрямі підготовки “Музичне мистецтво” читання таких дисциплін як “Історія музики”, “Основний музичний інструмент”, “Новітня історія музики”, “Методика навчання гри на музичному інструменті”.

Випускниця 2005 року Олена Демчук по класу домри професора В.М.Лабунця виконала сольний концерт з творів зарубіжних та вітчизняних композиторів. Серед його випускників – лауреат міжнародного конкурсу гітарної музики Олег Швець (м. Рівне, 2004, II місце).

Науково-педагогічний досвід професора В.Лабунця свідчить, що творчий неспокій, наполегливість, пошук талановитого педагога збагачують його внутрішній світ, активізують внутрішній потенціал музиканта-педагога, робить його працю ефективнішою, змістовнішою. За науково-педагогічні та творчі досягнення В.Лабунець нагороджений Почесними грамотами обласної, міської та районної адміністрацій.

Резюме

В статье рассматриваются жизненный, научно-педагогический и творческий пути музыканта-инструменталиста, ученого, педагога Виктора Николаевича Лабунца – профессора Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенко.

Ключевые слова: инструменталист-балалаечник, концертно-творческая деятельность, педагогическая деятельность, научно-педагогическая работа.

Одержано 12 квітня 2012 року